

# Studieplan for helsefag

Høyere yrkesfaglig utdanning  
60 Studiepoeng – Nettbasert

Fordypning:  
**Psykisk helsearbeid**  
Høsten 2021 – Våren 2023

|                      |   |
|----------------------|---|
| Akkreditert:         | 29.08.2011  |
| Utdanningens navn:   | Psykisk helsearbeid   |
| Studienivå:          | Høyere yrkesfaglig utdanning - Fagskole                                 |
| Studiepoeng:         | 60  |
| Omfang:              | Studietid er beregnet til 1500 studietimer. Tilsvarende 2 år på deltid. |
| Studiemetode:        | Nettstudium med avsluttende eksamen.                                    |
| Start- og sluttdato: | Fast oppstart og styrt progresjon.                                      |
| Fagansvarlig:        | Kathrine Nielsen  |

**Revideringer av studieplanen:**

| Dato: | Type endring: | Signatur: |
|-------|---------------|-----------|
|       |               |           |

## INNHold

|  |    |
|--|----|
| BAKGRUNN .....   | 3  |
| OPPTAKSKRAV .....  | 4  |
| BESKRIVELSE AV UTDANNINGEN.....                                  | 5  |
| OVERORDNET LÆRINGSMÅL FOR UTDANNINGEN.....                       | 6  |
| EMNE 1: FELLES GRUNNLAG FOR FAGSKOLEUTDANNINGER I HELSEFAG ..... | 8  |
| Innhold .....  | 8  |
| Læringsutbytte for emnet 1 .....                                 | 8  |
| Litteratur.....  | 10 |
| EMNE 2: GRUNNLAGSTEKNING OG LOVVERK.....                         | 11 |
| Innhold .....  | 11 |
| Læringsutbytte for emne 2.....                                   | 11 |
| Litteratur.....  | 13 |
| EMNE 3: PSYKISKE LIDELSER, BEHANDLING OG TILTAK .....            | 14 |
| Innhold .....  | 14 |
| Læringsutbytte for emne 3.....                                   | 14 |
| Litteratur.....  | 16 |
| EMNE 4: KOMMUNIKASJON, SAMARBEID OG RELASJONSKOMPETANSE .....    | 17 |
| Innhold .....  | 17 |
| Læringsutbytte for emne 4.....                                   | 17 |
| Litteratur.....  | 18 |
| EMNE 5: PRAKSISSTUDIER OG FORDYPNINGSOPPGAVE.....                | 19 |
| Gjennomføring av praksisperioden .....                           | 19 |
| Arbeid med fordypningsoppgave .....                              | 19 |
| Læringsutbytte for emne 5.....                                   | 20 |
| UNDERVISNINGSFORMER OG LÆRINGSAKTIVITETER .....                  | 22 |
| Undervisningsformer.....   | 22 |
| Læringsaktiviteter.....  | 22 |
| VEILEDNING OG OPPFØLGING .....                                   | 24 |
| VURDERINGSORDNINGER .....  | 24 |
| Arbeidskravene.....  | 25 |
| Eksamenene .....   | 25 |
| Skikkethetsvurdering.....  | 27 |
| SAMLET OVERSIKT OVER LÆREMIDLENE .....                           | 28 |

## BAKGRUNN

Fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid bygger i hovedsak på «Videreutdanning i psykisk helsearbeid for helse- og sosialpersonell med videregående opplæring» utgitt av Sosial- og helsedirektoratet i 2002.

Det er viktig at helsearbeideren har kunnskap om og forståelse for hvordan språk, kultur og religion påvirker synet på og opplevelsen av psykisk sykdom. Immigrasjon og helse er et satsningsområde for Helsedirektoratet. Samfunnet er i kontinuerlig endring, og vi har i studiet også lagt vekt på rus og på det flerkulturelle samfunnet.

Det er stor etterspørsel etter kompetanse innen psykiatri og psykisk helsearbeid i dagens samfunn. Både rusfeltet og psykisk helse er sentrale satsningsområder for norske myndigheter. Dette kommer til uttrykk i Opptappingsplan for rusfeltet og Opptappingsplan for psykisk helse. Det studenten lærer i Psykisk helsearbeid er direkte anvendbart i arbeidet med psykisk syke mennesker. Utdanningen representerer et betydelig faglig løft for den enkelte. I dag er det mange med utdanning fra videregående skole som arbeider med psykisk syke mennesker. For disse arbeidstakerne vil det å ta denne utdanningen bety at de vil forstå sitt arbeid bedre. Fagskolestudiet Psykisk helsearbeid gir en ettertraktet spisskompetanse og er et direkte kompetansehevende tiltak. Fullført ettårig fagskoleutdanning vil også gi den som ønsker det et bedre grunnlag til å søke nye utfordringer på en ny arbeidsplass. Utdanningen er nettbasert med et 10 ukers praksisstudium mot slutten av utdanningen. Nettstudenter vil måtte skrive mye fagstoff gjennom utdanningen. Det å skrive sitt fag er en anerkjent måte å lære på.

Nettstudier er fleksibelt og det kan være et moment som er utslagsgivende for noen. Mange har ansvar for barn og familie, i tillegg til arbeidet sitt. For noen kan det virke avskrekkende å starte på en utdanning. Når studenten selv disponerer tiden, er det flere som klarer å kombinere arbeid, familie og egen utdanning. Fagskoleutdanning er et alternativ til høyere utdanning. Ikke alle ønsker eller har behov for et høyskolestudium. Fagskolestudiet i psykisk helsearbeid representerer et alternativt utdanningsløp for mange.

## OPPTAKSKRAV

Psykisk helsearbeid bygger på bestått videregående opplæring i helse- og oppvekstfag og for søkere som har:

- fagbrev som helsefagarbeidere
- fagbrev som ambulansarbeidere eller
- fagbrev som helsesekretær

Målgruppen til Psykisk helsearbeid er helsefagarbeidere, omsorgsarbeidere, hjelpepleiere, ambulansarbeidere og helsesekretærer som er autorisert helsepersonell etter helsepersonelloven. Søker må være minimum 19 år gammel. Det anbefales at søker har minimum ett års yrkeserfaring.

### Realkompetansevurdering

Søkere som ikke tilfredsstillt opptakskravene over, kan søke om å bli realkompetansevurdert. En realkompetansevurdering bygger på dokumentert arbeidserfaring og utdanning.

- Søkeren må kunne dokumentere minimum fem års relevant arbeidserfaring. Relevant arbeidserfaring er erfaring fra helse- og omsorgssektoren hvor søkeren har vært i direkte kontakt med pasient/bruker/klient. Eksempler på relevant arbeidserfaring er fra omsorgsboliger for pasienter med demens eller andre alderspsykiatriske lidelser, fra kommunale demensteam eller fra sykehjem med spesielle enheter for pasienter med demens eller andre alderspsykiatriske lidelser.
- Kandidater som søker opptak på bakgrunn av realkompetanse må dokumentere at de har en alder på minimum 23 år.
- Søkeren må ha norskkunnskaper tilsvarende Nivå B1, Vg1 studieforbereende eller Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående skole. Norskkunnskapene må dokumenteres med bestått vitnemål eller karakterutskrift.

Fullført høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole) av ett års varighet/to år på deltid (60 studiepoeng) gir betegnelsen fagskolegrad. Søkere som tas opp på bakgrunn av realkompetanse vil også få betegnelsen fagskolegrad etter gjennomført og bestått avsluttende eksamen, men dette kvalifiserer ikke til tittel som helsefagarbeider.

### Politiattest

På grunn av praksis krever dette studiet at det fremlegges gyldig politiattest jf. § 27 i Lov om høyere yrkesfaglig utdanning. Denne må ikke være eldre enn 3 måneder ved mottak.

## BESKRIVELSE AV UTDANNINGEN

Psykisk helsearbeid tilbys som ettårig når den tas på fulltid og toårig når den tas på deltid. Studietid er beregnet til 1500 studietimer. Pensum omfatter ca. 2000 sider. Med utgangspunkt i en semesterlengde på 19 uker bør du beregne ca. 20 studietimer per uke. Fullført og bestått utdanning gir 60 studiepoeng. Undervisningen er nettbasert, med fast oppstart inntil to ganger i året og styrt progresjon.

Utdanningen består av fem emner. Emnene må tas i den rekkefølgen de er spesifisert og arbeidskrav for foregående emne må være levert og vurdert til godkjent før neste emne kan påbegynnes.

Emne 1: *Felles grunnlag for fagskoleutdanninger i helsefag* og Emne 5: *Praksisstudier og fordypningsoppgave* er i hovedsak bygd opp etter Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanninger i helse- og oppvekstfag (NUFHO) sitt planverk for fagskoleutdanninger innen helse- og sosialfag.

Ti ukers praksis er obligatorisk mot slutten av utdanningen.

**Emne 1:** Fellesgrunnlag for fagskoleutdanninger i helsefag  
Tre studieenheter med tre innsendinger og eksamen  
14 studiepoeng / 350 studietimer

**Emne 2:** Grunnlagstenkning og lovverk  
Tre studieenheter med tre innsendinger og eksamen  
8 studiepoeng / 200 studietimer

**Emne 3:** Psykiske lidelser, behandling og tiltak  
Fire studieenheter med fire innsendinger og eksamen  
16 studiepoeng / 400 studietimer

**Emne 4:** Kommunikasjon, samarbeid og relasjonskompetanse  
Tre studieenheter med tre innsendinger og eksamen  
8 studiepoeng / 200 studietimer

**Emne 5:** Praksisstudier og fordypningsoppgave  
9 innsendinger og fordypningsoppgave (eksamen)  
14 studiepoeng / 350 studietimer

**I alt**                    **60 studiepoeng / 1500 studietimer**

Eksamensinformasjon finner du på <https://medlearn.no/alt-om-studier/eksamen/>. MedLearn er tidligere NKI nettstudier. Derfor er det fortsatt noe informasjon som er koblet til NKI lenker.

## OVERORDNET LÆRINGSMÅL FOR UTDANNINGEN

Målet er å utdanne reflekterte yrkesutøvere som tar initiativ til å planlegge, organisere og iverksette tiltak i samarbeid med andre tjenesteytere og psykisk syke brukere/pasienter

|                    |   |
|--------------------|---|
| <b>Kunnskap</b>    | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har kunnskap om fagbegreper, ulike verktøy for kommunikasjon, forebygging og prosesser for behandling innenfor psykisk helsearbeid.</li> <li>• har innsikt i lovverk og forskrifter som regulerer arbeidet med psykisk syke brukere/pasienter.</li> <li>• har kunnskap om fagfeltet psykisk helsearbeid, hvilke tiltak som finnes for personer med psykiske lidelser, og har kjennskap til hvordan disse er organisert.</li> <li>• har kunnskap om ulike psykiske lidelser og kan holde seg faglig oppdatert innen fagfeltet.</li> <li>• har kunnskap om betydningen av psykisk helsearbeid og kan legge til rette for gode omsorgstiltak for personer med psykiske lidelser, og forstår betydningen det har for enkeltindividet og samfunnet.</li> </ul> |
| <b>Ferdigheter</b> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kan søke etter og bruke informasjon fra ulike kilder til egen faglig utvikling.</li> <li>• kan anvende kunnskap om brukermedvirkning i ulike problemstillinger og anvende miljøterapeutiske metoder i sitt arbeid.</li> <li>• kan anvende faglig kunnskap på praktiske og teoretiske problemstillinger.</li> <li>• kan kartlegge og identifisere faglige problemstillinger innen psykisk helsearbeid og med utgangspunkt i eget faglig ståsted kunne iverksette tiltak for personer med psykiske lidelser.</li> </ul>   |

|                            |   |
|----------------------------|---|
| <b>Generell kompetanse</b> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer innen psykisk helsearbeid.</li> <li>• har utviklet en etisk grunnholdning og forståelse for hvilke prinsipper som ligger til grunn i arbeid med personer med psykiske lidelser.</li> <li>• har forståelse og innsikt for å legge til rette for individuelle behov.</li> <li>• kan bygge relasjoner med fagfeller og på fellesfaglig og tverrfaglig plan.</li> <li>• har forståelse for at egen atferd og kommunikasjon som arbeidsmetode vil ha betydning for psykisk syke brukere/pasienter.</li> <li>• har forståelse for betydningen av veiledning på konkrete faglige problemstillinger for egen faglig utvikling.</li> </ul> |
|----------------------------|---|



## EMNE 1: FELLES GRUNNLAG FOR FAGSKOLEUTDANNINGER I HELSEFAG

### Innhold

#### 1. Arbeidsmåter. Helse- og sosialfag

- 1.1. Aktiv læring og studieteknikk
- 1.2. Teori- og erfaringsbasert kunnskapsutvikling og refleksjon
- 1.3. Helse- og sosialfagenes historie og utvikling
- 1.4. Hvordan verdier styrer praktisk handling
- 1.5. Etske prinsipper, teorier og dilemmaer
- 1.6. Yrkesetikk

#### 2. Stats- og kommunalkunnskap. Helse- og sosialpolitikk

- 2.1. Samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse- og sosialpolitiske prioriteringer
- 2.2. Aktuelt lovverk
- 2.3. Økonomi og finansiering

#### 3. Kommunikasjon og samhandling

- 3.1. Kommunikasjonsteori
- 3.2. Tverrkulturell samhandling og kommunikasjon
- 3.3. Utviklingsteorier og livsløpet
- 3.4. Roller, makt og avmakt
- 3.5. Stress og kriser

### Læringsutbytte for emnet 1

#### Overordnede mål for emne 1

- Studenten har kunnskap som er felles for yrkesutøvere i helse- og sosialsektoren
- Studenten har forståelse for sentrale normer og verdier i helse- og sosialfagene

#### Læringsutbytte

Etter å ha fullført dette emne skal studenten ha følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

|  |   |
|--|---|
| <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Kunnskap</p>            | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har kunnskap om egne læreprosesser og studieteknikk.</li> <li>• har kunnskap om lovverket som regulerer helse- og sosialtjenestene.</li> <li>• har kunnskap som er felles for yrkesutøvere i helse- og sosialsektoren.</li> <li>• har breddekompetanse på tvers av yrkesgrense.</li> <li>• har kunnskap om samfunnets og velferdsstatens historiske utvikling, helse- og sosialpolitiske prioriteringer, samt kjent med noen av utfordringene helse- og sosialsektoren står overfor.</li> <li>• kjenner til aktuelle verdier og normer i helse- og sosialfagene.</li> <li>• kjenner til etisk refleksjon.</li> <li>• kjenner til det sentrale innholdet i menneskerettighetene, om ulike menneskesyn, verdier og livssyn.</li> <li>• kjenner til sammenhengen mellom levekår og helse.</li> <li>• har kunnskap om generell og tverrkulturell kommunikasjon.</li> <li>• har kunnskap om hva taushetsplikten innebærer.</li> <li>• kjenner til veiledningsteori.</li> <li>• har kunnskap om kriseutløsende faktorer og om sorg- og kriseprosesser.</li> </ul> |
| <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Ferdigheter</p>         | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kan anvende internett for å innhente aktuell og kvalitetssikret informasjon.</li> <li>• kan anvende faglig kunnskap om teorier innen helsefag på teoretiske problemstillinger.</li> <li>• er i stand til å reflektere over etiske utfordringer.</li> <li>• kan diskutere egne holdninger og etiske problemstillinger.</li> <li>• kan kommunisere med mennesker med ulik evne til kommunikasjon.</li> <li>• kan anvende kunnskap om veiledning og konflikthåndtering på ulike problemstillinger.</li> <li>• kan anvende kunnskap om kriser og forsvarsmekanismer i teoretiske problemstillinger.</li> <li>• kan forklare hva taushetsplikten betyr.</li> <li>• kan gjøre rede for fire vanlige forsvarsmekanismer.</li> </ul>  |
| <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Generell kompetanse</p> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• er i stand til å reflektere over aktuelle normer og verdier i helse- og sosialfagene.</li> <li>• viser evne til etisk refleksjon.</li> <li>• har forståelse for etiske sider ved taushetsplikten.</li> <li>• har forståelse for utfordringene som ligger i samhandling med mennesker med ulike evner til kommunikasjon.</li> <li>• har forståelse for utfordringer i kommunikasjon med mennesker med ulike kulturelle, religiøse eller språklige bakgrunn.</li> </ul>   |

### **Arbeidskrav**

Det er tre obligatoriske innsendingsoppgaver i dette emnet. Innsendingsoppgavene lastes opp og sendes inn til faglærer for vurdering via innsendingsverktøyet i nettskolen. Alle oppgavene må være levert og vurdert til godkjent før studenten kan avlegge eksamen.

Ulike øvingsoppgaver, refleksjonsoppgaver og selvtester brukes som forberedelse til arbeidskrav og eksamen.

### **Eksamen**

Individuell skriftlig 24 timers hjemmeeksamen. Eksamenen er nettbasert. Besvarelsen vurderes av to sensorer. Vurderingsresultatet gis i form av graderte karakterer, fra A til F

### **Hjelpemidler til eksamen**

Alle hjelpemidler tillatt unntatt kommunikasjon med andre personer.

### **Studieomfang**

Antall studiepoeng: 14

### **Litteratur**

Grasaas, K.K, Sjursen, M. og Stordalen, J. (2019) *Fag, etikk og kommunikasjon: for fagskoleutdanningene*. 3. utg. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Halvorsen, K, Stjernø, S. og Øverbye, E. (2019) *Innføring i helse og sosialpolitikk*. 7. utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Hanssen, I. (2019) *Helsearbeid i et flerkulturelt samfunn*. 4. utg. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Helgesen, L.A, Grasaas, K.K. og Sjursen, M. (2016) *Psykologi og sosiologi for fagskoleutdanningene*. 2. utg. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

## EMNE 2: GRUNNLAGSTEKNING OG LOVVERK

### Innhold

#### 1. Grunnlagstenkning

- 1.1. Psykiatriens historie
- 1.2. Normalitet og avvik
- 1.3. Ulike forståelsesmodeller for psykiske lidelser
- 1.4. Brukermedvirkning og empowerment
- 1.5. Mestringsperspektiver og hverdagsrehabilitering
- 1.6. Pårørende og brukerperspektivet

#### 2. Lovverk og organisering av psykisk helsevern

- 2.1. Lov om psykisk helsevern
- 2.2. Oppbygningen av den psykiske helsetjenesten
- 2.3. Samtykke og samtykkekompetanse (Kapittel 4 i Pasient- og brukerrettighetsloven)

#### 3. Rettigheter, tvang og etikk

- 3.1. Pasientens rettsikkerhet (Pasientrettighetsloven)
- 3.2. Bruk av tvang og Kapittel 4A (Pasient- og brukerrettighetsloven)

### Læringsutbytte for emne 2

#### Overordnede mål for emne 2

- Studenten kjenner til sentrale lovverk og forordninger som ivaretar pasientens menneskeverd og rettssikkerhet
- Studenten har forståelse for utfordringer knyttet til rettssikkerhet og tvangstiltak innen psykisk helsearbeid

#### Læringsutbytte

Etter å ha fullført dette emne skal studenten ha følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

|                 |  |
|-----------------|--|
| <b>Kunnskap</b> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kjenner til hovedtrekkene i psykiatriens historie.</li> <li>• har kunnskap om normalitets- og avviksbegrepet.</li> <li>• har kunnskap om ulike forståelsesmodeller for psykiske lidelser.</li> <li>• har kunnskap om brukermedvirkning.</li> <li>• har kunnskap om lov om psykisk helsevern.</li> <li>• har kunnskap om forskrift om individuell plan.</li> <li>• har kjennskap til helsepersonells informasjonsansvar.</li> <li>• har kjennskap til bruk av tvang knyttet til Pasientrettighetsloven kap 4A og samtykkekompetanse.</li> </ul> |
|-----------------|--|

|                            |   |
|----------------------------|---|
| <b>Ferdigheter</b>         | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kan anvende kunnskap om brukermedvirkning på ulike problemstillinger.</li> <li>• kan redegjøre for hvordan psykisk syke personer ses på, i ulike kulturer og samfunn.</li> <li>• kan bruke pasientrettighetsloven og helsepersonelloven teoretisk i oppgaver.</li> <li>• kan redegjøre for hovedtrekkene i lov om psykisk helsevern.</li> <li>• kan identifisere situasjoner i case, der det kan være aktuelt å bruke bestemmelsene i pasientrettighetslovens kapittel 4A.</li> <li>• kan vurdere om en bruker/pasient er samtykkekompetent.</li> </ul> |
| <b>Generell kompetanse</b> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har forståelse for betydningen av brukermedvirkning.</li> <li>• har forståelse for pasienters/brukeres og pårørendes opplevelser og erfaringer.</li> <li>• har forståelse for at nødvendig helsehjelp i noen sammenhenger innebærer bruk av tvang.</li> <li>• har forståelse for etiske utfordringer ved bruk av tvang.</li> </ul>  |

### Arbeidskrav

Det er tre obligatoriske innsendingsoppgaver i dette emnet. Alle oppgavene må være levert og vurdert til godkjent før studenten kan avlegge eksamen.

Ulike øvingsoppgaver, refleksjonsoppgaver og selvtester brukes som forberedelse til arbeidskrav og eksamen.

### Eksamen

Individuell skriftlig 24 timers hjemmeeksamen. Eksamenen er nettbasert. Besvarelsen vurderes av to sensorer. Vurderingsresultatet gis i form av graderte karakterer, fra A til F

### Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler tillatt unntatt kommunikasjon med andre personer.

### Studieomfang

Antall studiepoeng: 8

## Litteratur

Grasaas, K.K, Sjursen, M. og Stordalen, J. (2019) *Fag, etikk og kommunikasjon: for fagskoleutdanningene*. 3. utg. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Halvorsen, K, Stjernø, S. og Øverbye, E. (2019) *Innføring i helse og sosialpolitikk*. 7. utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Langholm, K. og Herheim, Å. (2006) *Psykisk helsearbeid – teorier og arbeidsmåter*. Oslo: Cappelen Damm.

Lingås, L.G. og Herheim, Å. (2008) *Kommunikasjon og samarbeid – utvikling av relasjonskompetanse*. Oslo: Cappelen Damm.

Normann, T, Sandvin, J.T. og Thommesen, H. (2013) *Om rehabilitering*. 3. utg. Oslo: Kommuneforlaget.

Snoek, J.E. og Engedal, K. (2017) *Psykiatri for helse- og sosialfagutdanningene*. 4. utg. Oslo: Cappelen Damm.

## EMNE 3: PSYKISKE LIDELSER, BEHANDLING OG TILTAK

### Innhold

#### 1. Psykiske lidelser og symptomer

- 1.1. Om diagnoser
- 1.2. Psykoser
- 1.3. Stemningslidelser
- 1.4. Nevrotiske og belastningsorienterte lidelser
- 1.5. Spiseforstyrrelser
- 1.6. Personlighetsforstyrrelser
- 1.7. Organiske psykiske lidelser
- 1.8. Psykiske lidelser hos psykisk utviklingshemmede
- 1.9. Selvmord og selvmordsforsøk

#### 2. Rus

- 2.1. Rusmiddelproblemer
- 2.2. Forebygging av rusmisbruk
- 2.3. Rehabilitering av rusmisbrukere
- 2.4. Dobbeltdiagnoser, rus og alvorlige psykiske lidelser

#### 3. Barn og unge. Kriser og traumer

- 3.1. Psykiske lidelser og psykososiale problemer hos barn og unge
- 3.2. Barn av alvorlig psykisk syke foreldre
- 3.3. Kriser og traumer/PTSD

#### 4.4 Behandling og planverktøy

- 4.1. Kartlegging av behov og bruk av planverktøy
- 4.2. Miljøterapi
- 4.3. Medisinsk behandling
- 4.4. Rehabilitering og brukerstyrte tjenester
- 4.5. Utdanning, arbeid og bolig
- 4.6. Forebyggende perspektiv
- 4.7. Velferdsteknologi

### Læringsutbytte for emne 3

#### Overordnede mål for emne 3

- Studenten har kunnskap om ulike psykiske lidelser og om hvordan de arter seg
- Studenten har kunnskap om forebygging, behandling og tiltak ved ulike psykiske lidelser
- Studenten har forståelse for utfordringer knyttet til arbeid med psykisk syke, uavhengig av diagnoser og alder

#### Læringsutbytte

Etter å ha fullført dette emne skal studenten ha følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

|   |  |
|---|--|
| <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"><b>Kunnskap</b></p>            | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har kunnskap om årsaksforhold, symptomer og tilnæringsmetoder ved nevrotiske og belastningsorienterte lidelser, ved psykotiske tilstander, ved stemningslidelser, ved spiseforstyrrelser og ved personlighetsforstyrrelser.</li> <li>• har kunnskap om symptomer og tilnæringsmetoder ved delirium og demens.</li> <li>• har kunnskap om årsaker til selvmordsforsøk og selvmord.</li> <li>• kjenner til hvordan psykiske lidelser kan vise seg hos psykisk utviklingshemmende.</li> <li>• har kunnskap om rusmiddelproblemer.</li> <li>• har kunnskap om dobbeltdiagnoser (rus og alvorlig psykisk lidelse).</li> <li>• har kunnskap om psykiske lidelser hos barn og unge.</li> <li>• kjenner til de vanligste psykososiale problemene hos barn og unge.</li> <li>• kan forklare hva en traumatisk krise er.</li> <li>• har kunnskap om brukermedvirkning ved behandling av psykiske lidelser.</li> <li>• har kunnskap om hva individuell plan er og om hvorfor det brukes.</li> <li>• har kunnskap om mestringsperspektivet ved psykiske lidelser.</li> <li>• har kunnskap om egostyrkende metoder.</li> <li>• har kunnskap om miljøterapeutiske prinsipper.</li> <li>• kjenner til ulike typer behandling ved rusmisbruk.</li> <li>• kjenner til tilbud om utdanning, sysselsetting og botilbud for psykisk syke.</li> </ul> |
| <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"><b>Ferdighete</b></p>          | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• kan beskrive hva som kjennetegner mennesker med ulike psykiske lidelser.</li> <li>• kan beskrive hva som kjennetegner et psykotisk sammenbrudd.</li> <li>• kan gjøre rede for tidlig intervensjon ved psykose (TIPS).</li> <li>• kan definere begrepene forebygging og rehabilitering i forhold til rusmisbrukere.</li> <li>• kan beskrive hva som kjennetegner en posttraumatisk stresslidelse.</li> <li>• kan beskrive ulike brukerstyrte tiltak.</li> <li>• kan beskrive forskjellen på delirium og demens.</li> <li>• kan redegjøre for begrepet miljøterapi.</li> </ul>   |
| <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"><b>Generell kompetanse</b></p> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har forståelse for utfordringer knyttet til arbeid med psykisk syke, uavhengig av diagnose.</li> <li>• har forståelse for selvmordsforebyggende arbeid.</li> <li>• viser forståelse for at samarbeid med ulike bruker- og pårørendeorganisasjoner er viktig innen psykisk helsearbeid.</li> <li>• har forståelse for rusmisbrukeres problemer og livssituasjon.</li> </ul>   |



### Arbeidskrav

Det er fire obligatoriske innsendingsoppgaver i dette emnet. Alle oppgavene må være levert og vurdert til godkjent før studenten kan avlegge eksamen.

Ulike øvingsoppgaver, refleksjonsoppgaver og selvtester brukes som forberedelse til arbeidskrav og eksamen.

### Eksamen

Denne eksamenen er en skriftlig hjemmebasert caseoppgave. Oppgaven beskriver en brukers/pasients situasjon og det spørres etter anvendelse av kunnskap inn i casen. Eksamenen går over 48 timer. Besvarelsen vurderes av to sensorer. Vurderingsresultatet gis i form av graderte karakterer, fra A til F.

### Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler tillatt unntatt kommunikasjon med andre personer.

### Studieomfang

Antall studiepoeng: 16

### Litteratur

Evjen, R, Kielland, K.B. og Øieren, T. (2018) *Dobbelt opp: om psykiske lidelser og rusmisbruk*. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Grasaas, K.K, Sjursen, M. og Stordalen, J. (2019) *Fag, etikk og kommunikasjon: for fagskoleutdanningene*. 3. utg. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Halvorsen, K, Stjernø, S. og Øverbye, E. (2019) *Innføring i helse og sosialpolitikk*. 7. utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Langholm, K. og Herheim, Å. (2006) *Psykisk helsearbeid – teorier og arbeidsmåter*. Oslo: Cappelen Damm.

Lingås, L.G. og Herheim, Å. (2008) *Kommunikasjon og samarbeid – utvikling av relasjonskompetanse*. Oslo: Cappelen Damm.

Normann, T, Sandvin, J.T. og Thommesen, H. (2013) *Om rehabilitering*. 3. utg. Oslo: Kommuneforlaget.

Snoek, J.E. og Engedal, K. (2017) *Psykiatri for helse- og sosialfagutdanningene*. 4. utg. Oslo: Cappelen Damm.

## EMNE 4: KOMMUNIKASJON, SAMARBEID OG RELASJONSKOMPETANSE

### Innhold

#### 1. Kommunikasjon

- 1.1 Å møte mennesker med psykiske lidelser
- 1.2 Støttende og innsiktsrettede samtale
- 1.3 Kommunikasjonsvansker

#### 2. Samarbeid og veiledning

- 2.1 Samarbeid, veiledning og rådgivning
- 2.2 Samarbeid på tvers av yrkesgrenser

#### 3. Relasjonskompetanse

- 3.1 Relasjon mellom fagutøver, pasient og pårørende
- 3.2 Etablering, opprettholdelse og avslutning av en relasjon
- 3.3 Egne reaksjoner (Å være profesjonell)

### Læringsutbytte for emne 4

#### Overordnede mål for emne 4

- Studenten har kunnskap om sentrale begreper og prosesser av betydning for kommunikasjon og samarbeid
- Studenten utvikler relasjonskompetanse
- Studenten forstår betydningen av tverrfaglig samarbeid, i arbeidet med psykisk syke brukere/pasienter

#### Læringsutbytte

Etter å ha fullført dette emne skal studenten ha følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

|                 |   |
|-----------------|---|
| <b>Kunnskap</b> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har kunnskap om metodene reformulering, speiling og tolkning.</li> <li>• kan gjøre rede for forskjellene på åpne og lukkede spørsmål og hvordan disse kan brukes i arbeidet med psykisk syke mennesker.</li> <li>• har kunnskap om samhandling med pasienter og pårørende og om hvordan veiledning og undervisning er en viktig del av samhandlingen.</li> <li>• har kunnskap om relasjonsbygging.</li> <li>• har kunnskap om hva som kjennetegner en profesjonell relasjon.</li> <li>• har kunnskap om hvordan en relasjon utvikles og fungerer.</li> <li>• har kunnskap om hvordan en relasjon vedlikeholdes over tid.</li> </ul> |
|-----------------|---|

|                            |   |
|----------------------------|---|
| <b>Ferdigheter</b>         | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• er i stand til å føre en støttende samtale.</li> <li>• kan reflektere over egen kommunikasjon.</li> <li>• kan forklare hva som skal til for å opprette og vedlikeholde en profesjonell relasjon.</li> <li>• kan gjøre rede for hva som skal til for å avslutte en profesjonell relasjon.</li> <li>• kan beskrive hvorfor bearbeiding av egne følelser har betydning i arbeid med psykisk syke brukere/pasienter.</li> </ul> |
| <b>Generell kompetanse</b> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har forståelse for hvordan egen kommunikasjon kan påvirke andre mennesker.</li> <li>• har forståelse for betydningen av tverrfaglig samarbeid og andre yrkesgruppers arbeid med psykisk syke brukere/pasienter.</li> <li>• har forståelse for betydningen av relasjonsbygging i arbeid med psykisk syke brukere/pasienter.</li> </ul>   |

### Arbeidskrav

Det er tre obligatoriske innsendingsoppgaver i dette emnet. Alle oppgavene må være levert og vurdert til godkjent før studenten kan avlegge eksamen.

Ulike øvingsoppgaver, refleksjonsoppgaver og selvtester brukes som forberedelse til arbeidskrav og eksamen.

### Eksamen

Eksamenen er nettbasert og går over 48 timer. Besvarelsen vurderes av to sensorer.

Vurderingsresultatet gis i form av graderte karakterer fra A til F.

### Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler tillatt unntatt kommunikasjon med andre personer.

### Studieomfang

Antall studiepoeng: 8

### Litteratur

Lingås, L.G. og Herheim, Å. (2008) *Kommunikasjon og samarbeid – utvikling av relasjonskompetanse*. Oslo: Cappelen Damm.

## EMNE 5: PRAKSISSTUDIER OG FORDYPNINGSOPPGAVE

Emne 5 skiller seg fra de fire andre emnene. I emne 5 skal studenten gjennomføre en praksisperiode og et prosjektarbeid som skal munne ut i en fordypningsoppgave.

### Gjennomføring av praksisperioden

Praksisstudiet er en obligatorisk del av fagskoleutdanningen. Det innvilges ikke fritak, uansett hvilken type yrkespraksis studenten har fra tidligere.

Praksisstudiet er en integrert, viktig og obligatorisk del av fagskoleutdanningen og har en varighet på 10 uker (i alt 350 timer). Praksis skal i utgangspunktet gjennomføres som en sammenhengende periode, og studenten kan ikke starte i praksisstudiet før eksamen i emne 4 er bestått. Godkjenning for å dele opp praksistiden skal gis av MedLearn ved studieleder før oppstart av praksisperioden.

Pleie- og omsorgsarbeidet som utføres på praksisstedet, må være relevant relatert til det faglige innholdet i:

- Emne 2 Grunnlagstenkning og lovverk
- Emne 3 Psykiske lidelser, behandling og tiltak eller
- Emne 4 Kommunikasjon, samarbeid og relasjonskompetanse

I praksisperioden skal studenten arbeide med pasienter som har psykiske lidelser. Videre skal studenten samhandle og samarbeide med andre tjenesteytere og pårørende. Sentrale faglige områder under praksisstudiet er: etikk, kommunikasjon, samhandling, jus, psykisk omsorg, arbeid med pasienter med ulike psykiatriske lidelser og pleie- og omsorg, inkludert jeg-støttende omsorg, og forebygging eller moderering av utfordrende atferd. Det vil variere hvilke pasientgrupper og diagnosetyper som den enkelte studenten vil møte på praksisstedet.

### Arbeid med fordypningsoppgave

Helt sentralt i emne 5 står fordypningsoppgaven studenten skal påbegynne i praksisperioden, og levere i etterkant.

Studenten velger et tema å fordype seg i og formulerer en problemstilling som hun/han skal forsøke å finne svar på. Tema for fordypningsoppgaven må være relatert til det faglige innholdet i fagskoleutdanningen og til utfordringer med pasienter på det aktuelle praksisstedet. Studenten tilbys to veiledninger fra lærer i denne arbeidsprosessen.

Når fordypningsoppgaven er ferdigstilt, skal den leveres inn som en eksamen.

### Arbeidskrav

Det er 9 obligatoriske innsendingsoppgaver i løpet av praksisperioden i dette emnet.

I praksisperioden er det fem mindre innsendingsoppgaver, samt to innsendinger knyttet til halvtids- og sluttevalueringsamtalene som foretas.

Det er i tillegg to innsendingsoppgaver knyttet til veiledning fra lærer i arbeidet med fordypningsoppgaven.

Alle oppgavene må være levert og vurdert til godkjent før studenten kan avlegge eksamen. Ulike øvingsoppgaver, refleksjonsoppgaver og selvtester brukes som forberedelse til arbeidskrav og eksamen.

### Eksamen

Fordypningsoppgave med et omfang på 5000 ord (+/- 10%). Vurderingsresultatet gis i form av graderte karakterer, fra A til F.

### Hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler tillatt.

### Studieomfang

Antall studiepoeng: 14

## Læringsutbytte for emne 5

### Overordnet mål for emne 5

- Studenten oppnår en helhetlig forståelse av sammenhengen mellom yrkesteori og yrkespraksis
- Studenten har en forståelse for hvordan teoretisk kunnskap brukes i praksis

### Læringsutbytte

Etter å ha fullført dette emne skal studenten ha følgende læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

|                    |  |
|--------------------|--|
| <b>Kunnskap</b>    | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• har kunnskap om fagfeltet for utdanningen og tilstrekkelig kunnskap om bruker/pasient til å arbeide som profesjonell yrkesutøver.</li> <li>• har kunnskap om fagtemaet som hun/han har fordypet seg i, gjennom fordypningsoppgaven.</li> </ul>   |
| <b>Ferdigheter</b> | <p><b>Studenten:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• reflekterer over sammenhengen mellom teori og praksis.</li> <li>• kan etablere og vedlikeholde relasjoner med brukere/pasienter og pårørende.</li> <li>• kommuniserer med brukere/pasienter på en respekt- og omsorgsfull måte.</li> <li>• er i stand til å formulere en problemstilling i forbindelse med fordypningsoppgaven.</li> <li>• er i stand til å analysere og drøfte en faglig problemstilling.</li> <li>• kan gjøre rede for fagtemaet som hun/han har fordypet seg i, gjennom fordypningsoppgaven.</li> </ul> |

**Studenten:**

- arbeider med brukere/pasienter på en omsorgsfull måte, noe som dokumenteres ved halvtids- og sluttvurderingene i samarbeid mellom student, praksisveileder og lærer.
- er i stand til å gjennomføre og levere en praktisk-teoretisk fordypningsoppgave innen et selvvalgt tema.
- har forståelse for betydningen av faglig veiledning og vilje til å ta imot faglig veiledning på konkrete arbeidsoppgaver og for egen faglig utvikling.
- har forståelse for betydningen av kommunikasjon, og samhandling med fokus på brukers/pasients mestring og ressurser.

## UNDERVISNINGSFORMER OG LÆRINGSAKTIVITETER

### Undervisningsformer

Undervisningen foregår via vår læringsplattform (heretter kalt nettskolen) og er basert på faglig arbeid med ulike problemstillinger.

Utdanningen foregår som nettundervisning der lærer og student er fysisk og/eller tidsmessig adskilt, men likevel står i et kommunikasjonsforhold til hverandre via internett.

Hos MedLearn kommuniserer studenter, lærere og skolens administrasjon med hverandre elektronisk.

Gjennom diskusjonsforum (digitale klasserom), webinar- og videochatløsninger og meldingssystem har studenten tilgang til et faglig og sosialt miljø som kontinuerlig står til disposisjon.

### Nettskolens innhold

Nettskolen tilsvarende studentenes Campus. Det er i nettskolen at all tilgang på lærestoff ligger med tilhørende læringsaktiviteter. Lærestoffet er plukket ut, satt sammen og forfattet av Medlearns lærere og faglig ansvarlig redaktør har kvalitetssikret at innholdet dekker læringsutbyttebeskrivelsene.

Utdanningen er delt inn i fem emner, hvor arbeidskravene i et emne må fullføres før det gis tilgang til neste. For hvert emne er det en studieveiledning med læringsutbyttebeskrivelser, gjennomgang av fagstoffet, oppgaver og referanser til læremidler. Hvert emne er delt inn i moduler med tilhørende arbeidskrav. Disse skal løses og vurderes til godkjent av lærer innen studenten kan arbeide videre med neste emne. Studieveiledningen veileder studenten gjennom emnet og fungerer som lærerens «stemme» i undervisningen. Særlig viktig er det at studenten på denne måten får hjelp til å strukturere fagstoffet i utdanningen.

Etter hvert som studenten arbeider seg gjennom det gitte innholdet, vil hver enkelt modul vises som fullført/ikke fullført i form av en progresjonsbar. Slik vil studenten til enhver tid ha oversikt over egen progresjon.

### Diskusjonsforum

I kommunikasjonsplattformen Differ er det diskusjonsforum for hvert enkelt emne hvor studentene kan diskutere det faglige seg imellom. Her kan man både stille spørsmål/starte diskusjoner, få hjelp og hjelpe andre på det stedet man er i studieløpet.

### Webinarer

Studentene inviteres til å delta på ulike typer webinarer:

- I de praktiske webinarene tar vi opp vanlig stilte spørsmål knyttet til det å studere på nett og studentrollen. Webinarene omhandler bla informasjon om studiet generelt, om det å skrive oppgaver og kildebruk (kildehenvisning) og spørsmål knyttet til eksamen.
- Fagwebinarene er i regi av lærer. Ved å delta aktivt på fagwebinarene, vil pensum bli mer levende og lettere å knytte opp mot arbeidet som studenten utfører i hverdagen. I disse webinarene er fokus på sentrale begreper i pensum. Her knyttes teorien til praksis og det blir diskusjon og refleksjon rundt situasjoner fra praksis som har betydning for det faglige innholdet og som det jobbes med i hvert enkelt emne. Disse webinarene er koblet opp mot læringsutbyttebeskrivelser og arbeidskravene i gjeldende emne.

### Læringsaktiviteter

### **Øvings- og refleksjonsoppgaver**

Alle moduler vil inneholde øvings- og refleksjonsoppgaver som måler forståelse ved at studentene enten får en umiddelbar tilbakemelding og løsningsforslag/veiledning eller gjennom å reflektere over noe, og på den måten knytte fagstoffet til sin egen hverdag eller arbeidsoppgaver.

Slik kan studenten arbeide selvstendig, systematisk og samarbeidsorientert med en problemstilling/oppgave.

Studentene kan i tillegg diskutere oppgaver og løsninger i diskusjonsforumet for hvert enkelt emne (se informasjon om diskusjonsforum under Undervisningsformer over).

### **Selvtester**

Selvtester blir brukt i de ulike modulene. Selvtestene gir studenten mulighet til fortløpende å kontrollere at hun/han har oppfattet fagstoffet og forstått aktuelle begreper og uttrykk. Automatiske tilbakemeldinger/løsninger (noen i form av henvisning til pensum) blir benyttet.

### **Caseoppgaver**

I utdanningen vil det bli benyttet caseoppgaver. Et case skaper gjenkjennelse ved at man klarer å identifisere seg med caset. Et case kan være et tilfelle, hendelse eller en situasjon. Caset er virkelighetsnært og beskriver ofte noe som har hendt. Ofte beskriver caset en situasjon med problem(er), hvor beslutninger skal fattes. Ofte er situasjonen knyttet til flere aktører som har ulike interesser, noe som gjør beslutningstakingen krevende.

### **Arbeidskrav (innsendingsoppgaver) som vurderes av faglærer**

Studentene skal gjennom obligatoriske innsendingsoppgaver som omfatter tematikk og lærestoff som er ment å dekke læringsmålene for modulen samt de mest vesentlige temaene som tas opp i modulen. Innsendingsoppgavene er den mest omfattende type av oppgaver, og kommer på slutten av hver modul. Innsendingsoppgavene skal også forberede studenten for eksamen.

Besvarelser på innsendingsoppgavene vurderes av faglærer til godkjent/ikke godkjent, med skriftlig tilbakemelding. Det er forventet en gjennomsnittlig responstid fra lærer på 2-4 virkedager. Dersom studenten ikke får godkjent en besvarelse, har studenten mulighet til å omarbeide besvarelsen i tråd med lærerens tilbakemelding.

Studenten må vise forståelse for og kunne anvende fagteorien og henvise til kilder bruk i arbeidet med de obligatoriske oppgavene. Gjennom å løse oppgavene sikres kontroll og refleksjon omkring pensumstoffet.

Studenten har anledning til å ta kontakt med læreren hvis han/hun har problemer eller spørsmål. Læreren gir da hensiktsmessig veiledning slik at studenten kan komme videre.

Alle arbeidskrav og innsendingsoppgaver må være utført og vurdert til godkjent før studenten kan avlegge eksamen.



## VEILEDNING OG OPPFØLGING

### Nettlærers oppfølging av studenter

Hver enkelt student får tildelt en lærer som følger en gjennom hele studieløpet. Læreren er ansatt til å drive den faglige oppfølgingen av studentene. Undervisningen foregår i hovedsak via nettskolen, men andre digitale verktøy benyttes også. Veiledningsarbeidet består i å:

- Gi tilbakemelding/veiledning på innsendte oppgavebesvarelser.
- Svare på henvendelser fra studentene via meldingssystemet, e-post, telefon eller videosamtale
- Benytte nødvendige digitale verktøy for å kunne bidra til at læring skjer hos studentene. Dette inkluderer blant annet gjennomføring av webinarer eller produksjon av videosnutter

### Studieleders oppfølging av studentene

Studieleder administrerer alt det praktiske rundt studiet, og er studentenes kontaktperson gjennom hele studieløpet. Studenter som blir liggende etter med studieprogresjonen, blir fulgt opp av studieleder.

Ved innmelding får studentene tilsendt innloggingsinformasjon til nettskolen. Nettskolen har et enkelt design og er veldig brukervennlig, så det er sjeldent behov for ytterligere hjelp, men studieleder bidrar med teknisk bistand når det er behov for dette.

Informasjonen studentene trenger ligger som hovedregel lett tilgjengelig i nettskolen, men studieleder går alltid ut med tilleggsmelding eller påminnelser, både på studie- og emnenivå. Dette kan f.eks. være oppstartsinformasjon, viktige frister eller endringer.

### Oppfølging via diskusjonsforumene i Differ (kommunikasjonsplattform)

Differ er hovedkanalen for informasjonsformidling og kontakt mellom studenter og studieleder, i tillegg til kommunikasjonen studentene imellom.

Alle studentene får tilgang til Differ før oppstart av studiet. Studieleder legger ut viktig nytt i egne informasjonstråder, fungerer som moderator i diskusjonsforumene, og mottar varsler på telefon når det er aktivitet i disse. Her er det ofte faglige diskusjoner studentene imellom, men også andre typer henvendelser av mer praktisk art.

## VURDERINGSORDNINGER

Vurdering innebærer at resultatet av utdanningen vurderes i lys av de læringsutbyttene som er formulert i studieplanen. Undervisning i nettskolen, selvstudium, arbeidskrav og eksamener leder frem til oppnåelse av læringsutbyttene.

Hvert emne har et varierende antall arbeidskrav som vurderes til godkjent/ikke godkjent, og avsluttende eksamener med en karakterskala fra A-F.

Vurderingsordningene skal vise og dokumentere:

- studentens læringsutbytte i forhold til de utbyttene som er formulert i studieplanen
- studentens helhetlige kompetanse etter fullført utdanning

Vurdering vil ha ulike formål, blant annet å:

- informere studenten og eventuelt lærer og opplæringssted i arbeidet fram mot et læringsmål, om hvor langt studenten er kommet i utvikling mot et læringsutbytte definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse
- veilede, motivere og utvikle studenten
- motivere læreren til kontinuerlig å vurdere sin undervisnings- og veiledningspraksis
- informere samfunnet, arbeidslivet og utdanningsinstitusjoner om hvilken kompetanse studenten har oppnådd

Det skilles mellom to hovedtyper av vurdering:

1. **Vurdering underveis** har til hensikt å informere og motivere studenter og lærere i arbeidet med å nå læringsutbyttene. Vurderingen blir ivaretatt gjennom de obligatoriske arbeidskravene som studenten sender til læreren
2. **Avsluttende vurdering** kommer til uttrykk i eksamenskarakter etter avlagt eksamen

## Arbeidskravene

Følgende antall arbeidskrav gjennomføres i hvert emne, i form av innsendingsoppgaver:

| Emnenavn  | Arbeidskrav           | Vurdering              |
|---|-----------------------|------------------------|
| <b>Felles grunnlag for fagskoleutdanninger i helsefag</b> | 3 innsendingsoppgaver | Godkjent/ikke godkjent |
| <b>Grunnlagstenkning og lovverk</b>                       | 3 innsendingsoppgaver | Godkjent/ikke godkjent |
| <b>Psykiske lidelser, behandling og tiltak</b>            | 4 innsendingsoppgaver | Godkjent/ikke godkjent |
| <b>Kommunikasjon, samarbeid og relasjonskompetanse</b>    | 3 innsendingsoppgaver | Godkjent/ikke godkjent |
| <b>Praksisstudier og fordypningsoppgave</b>               | 9 innsendingsoppgaver | Godkjent/ikke godkjent |

Les mer om arbeidskravene under Undervisningsformer og læringsaktiviteter.

## Eksamenene

Hver av de fire første emnene avsluttes med en eksamen. I emne 5 er det innlevering av fordypningsoppgaven som er eksamen (avsluttende vurdering):

| Emnenavn  | Eksamen                             | Dato og tid | Vurdering        |
|---|-------------------------------------|-------------|------------------|
| <b>Felles grunnlag for fagskoleutdanninger i helsefag</b> | 24 timers individuell hjemmeeksamen | 12.01.2022  | Karakter A til F |
| <b>Grunnlagstenkning og lovverk</b>                       | 24 timers individuell hjemmeeksamen | 25.04.2022  | Karakter A til F |
| <b>Psykiske lidelser, behandling og tiltak</b>            | 48 individuell hjemmeeksamen        | 05.09.2022  | Karakter A til F |
| <b>Kommunikasjon, samarbeid og relasjonskompetanse</b>    | 48 timers individuell hjemmeeksamen | 06.12.2022  | Karakter A til F |
| <b>Praksisstudier og fordypningsoppgave</b>               | Levering av fordypningsoppgaven     | Våren 2023  | Karakter A til F |

MedLearn tar forbehold om at vurderingsformer (type eksamen) kan bli endret ved revideringer av studiet.

## **Eksamensvurdering**

Eksamensbesvarelses vurderes av kvalifiserte sensorer. MedLearn skal sikre at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvd og vurdert på en faglig og betryggende måte. Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttene er oppnådd, jf. Fagskoleloven. § 21. En nettbasert eksamen gjennomføres hjemme via internett.

Alt om eksamen finner du på MedLearn.no: <https://medlearn.no/alt-om-studier/eksamen/>

## **Oppmelding til eksamen**

Studenten må selv melde seg opp til de aktuelle eksamener. Oppmelding til eksamen er fortløpende senest innen en måned før avvikling. Studenten får tilsendt en bekreftelse på eksamensoppmelding. Bekreftelsen inneholder informasjon om tidspunkt. Studentene kan også se at de er oppmeldt til eksamen når de logger seg inn på Nettskolen.

## **Karaktersystem**

Vurderingsuttrykket ved avsluttende vurdering, eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering er godkjent/ikke godkjent eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og med F for ikke bestått. I den graderte karakterskalaen fra A til F gir karakteren C uttrykk for en jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder, og karakteren A for en fremragende prestasjon som klart utmerker seg.

Vurderingsuttrykkene som benyttes for den graderte skalaen er:

### **Karakter A:**

Studenten har vist særdeles god innsikt i og forståelse av alle deler av lærestoffet. Han/hun har vist stor modenhet, evne til selvstendig arbeid, evne til logisk resonnement og meget grundige faglige kunnskaper og ferdigheter. Prestasjoner, form og uttrykksmåte skiller seg klart ut.

### **Karakter B:**

Studenten har vist meget god innsikt i og forståelse av alle deler av lærestoffet. Det stilles krav om grundig faglige kunnskaper og ferdigheter, men ikke så høye krav til modenhet og logisk resonnement som for karakteren A. Studenten har en klar uttrykksmåte.

### **Karakter C:**

Studenten har vist god innsikt i og forståelse av hoveddelene i lærestoffet. Han/hun har til dels gode faglige kunnskaper og ferdigheter og viser en viss modenhet i beherskelse av stoffet.

### **Karakter D:**

Studenten har vist varierende innsikt i og forståelse av hoveddelene av lærestoffet. Han/hun har tilegnet seg grunnleggende kunnskaper og ferdigheter, men viser noe ujevnhet i beherskelse av stoffet.

### **Karakter E:**

Studenten har vist noe innsikt i og forståelse av hoveddelene av lærestoffet og tilegnet seg en del kunnskaper og ferdigheter. Prestasjonene viser usikkerhet, men studenten antas å ha grunnlag for å arbeide videre i faget.

### **Karakter F:**

Studenten har tilegnet seg liten innsikt i og forståelse av lærestoffet og/eller små kunnskaper og ferdigheter. Han/hun anses ikke å ha oppnådd tilstrekkelig grunnlag for å arbeide videre i faget.

## **Begrunnelse for karakterfastsetting**

Eksamensbesvarelsen vurderes av intern og ekstern sensor. En kandidat har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen på sin eksamensbesvarelse. Ref. [Forskrift om fagskoleutdanning ved Medlearn § 6-8](#)

## **Klage på eksamenskarakteren**

En kandidat kan klage på eksamenskarakteren. Klagen skal være skriftlig og må være framsatt innen tre uker etter at studenten er blitt gjort kjent med, respektive har kunnet gjøre seg kjent med eksamensresultatet ref. [Forskrift om fagskoleutdanning ved Medlearn § 6-9](#)

### **Vitnemål**

Studenter som har fullført fagskolen i samsvar med krav fastsatt i studieplanen, får vitnemål/Vocational Diploma med karakterer etter bestemmelser som fremgår av [MedLearns](#) eksamensreglement.

Alle eksamener og arbeidskrav må være vurdert til godkjent/ståkarakter før karakterutskrift/vitnemål utstedes.

### **Skikkethetsvurdering**

Det stilles krav til skikkethetsvurdering gjennom hele utdanningen jf. § 28 [Kap. 5 i Forskrift om høyere yrkesfaglig utdanning](#) (fagskoleforskriften). Skikkethetsvurdering skal inngå i en helhetsvurdering av studentens forutsetninger for å kunne fungere i yrket.

## SAMLET OVERSIKT OVER LÆREMIDLENE

### Pensum, obligatorisk litteratur

Evjen, R, Kielland, K.B. og Øieren, T. (2018) *Dobbelt opp: om psykiske lidelser og rusmisbruk*. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Grasaas, K.K, Sjursen, M. og Stordalen, J. (2019) *Fag, etikk og kommunikasjon: for fagskoleutdanningene*. 3. utg. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Halvorsen, K, Stjernø, S. og Øverbye, E. (2019) *Innføring i helse og sosialpolitikk*. 7. utg. Oslo: Universitetsforlaget.

Hanssen, I. (2019) *Helsearbeid i et flerkulturelt samfunn*. 4. utg. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Helgesen, L.A, Grasaas, K.K. og Sjursen, M. (2016) *Psykologi og sosiologi for fagskoleutdanningene*. 2. utg. Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Langholm, K. og Herheim, Å. (2006) *Psykisk helsearbeid – teorier og arbeidsmåter*. Oslo: Cappelen Damm.

Lingås, L.G. og Herheim, Å. (2008) *Kommunikasjon og samarbeid – utvikling av relasjonskompetanse*. Oslo: Cappelen Damm.

Normann, T, Sandvin, J.T. og Thommesen, H. (2013) *Om rehabilitering*. 3. utg. Oslo: Kommuneforlaget.

Snoek, J.E. og Engedal, K. (2017) *Psykiatri for helse- og sosialfagutdanningene*. 4. utg. Oslo: Cappelen Damm.

### Lenker

FN-sambandet (u.å.) *FNs verdenserklæring om menneskerettigheter*. Tilgjengelig fra: <https://www.fn.no/om-fn/avtaler/Menneskerettigheter/FNs-verdenserklæring-om-menneskerettigheter> (Hentet: 21. juli 2020).

Fagforbundet (u.å.) *Fag og yrkesgrupper*. Tilgjengelig fra: <https://www.fagforbundet.no/yrke/> (Hentet: 21. juli 2020).

Helsedirektoratet (2015) *Pasient- og brukerrettighetsloven med kommentarer. Kapittel 4A. Helsehjelp til pasienter uten samtykkekompetanse som motsetter seg helsehjelpen mv.* Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/pasient-og-brukerrettighetsloven-med-kommentarer/helsehjelp-til-pasienter-uten-samtykkekompetanse-som-motsetter-seg-helsehjelpen-mv#paragraf-4a-11-forskrift> (Hentet: 21. juli 2020).

Helsedirektoratet (2017) *Psykisk helsevernloven med kommentarer*. Tilgjengelig fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/psykisk-helsevernloven-med-kommentarer> (Hentet: 21. juli 2020).

Helse- og omsorgstjenesteloven. *Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.* Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30>

Helsepersonelloven. Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64>

Pasient- og brukerrettighetsloven. Lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63>

Psykisk helsevernloven. Lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-62>

Spesialisthelsetjenesteloven. Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-61>

### **Anbefalt litteratur**

Anbefalte læremidler er relevante innenfor de enkelte fagområdene. Anbefalte læremidler er ikke en del av pensum. På den annen side er det ofte nyttig å lese fagstoff som handler om aktuelle temaer, beskrevet og problematisert av ulike forfattere.

Topor, A. (2006) *Hva hjelper? Veier til bedring fra alvorlige psykiske problemer*. Oslo: Kommuneforlaget.

Tveiten, S. (2007) *Veiledning – mer enn ord*. Bergen: Fagbokforlaget.

Nasjonalt kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (u.å.) *Forside*. Tilgjengelig fra: <https://rop.no/> (Hentet: 21.juli 2020).

Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA) (u.å.) *Forside*. Tilgjengelig fra: <https://www.napha.no/> (Hentet: 21. juli 2020).